

РОЛЬ І МІСЦЕ БІРЖ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ СВІТОВИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

ROLE AND PLACE OF EXCHANGE IN THE CONDITIONS OF IMPROVING GLOBAL GLOBALIZATION PROCESSES

У статті окреслено основні засади розвитку біржового ринку в умовах глобалізації. Наведено напрями розвитку та трансформаційні зміни світового біржового ринку в умовах посилення інтеграційних процесів. Проаналізовано динаміку показників світової біржової торгівлі. Зроблено акцент на важливості бірж у сучасній ринковій економіці.

Ключові слова: біржа, біржовий ринок, глобалізація, трансформація, інтеграція, біржові інструменти.

В статье обозначены основные принципы развития биржевого рынка в условиях глобализации. Приведены направления развития и трансформационные изменения мирового биржевого рынка в условиях усиления интеграционных процессов. Проанализирована

динамика показателей мировой биржевой торговли. Сделан акцент на важности бирж в современной рыночной экономике.

Ключевые слова: биржа, биржевой рынок, глобализация, трансформация, интеграция, биржевые инструменты.

The article outlines the main principles of development of the stock market in the conditions of globalization. Directions of development and transformational changes of the world stock market in the conditions of strengthening integration processes are given. The dynamics of indicators of the world stock trading is analysed. The emphasis is placed on the importance of exchanges in the modern market economy.

Key words: exchange, stock market, globalization, transformation, integration, stock instruments.

УДК 336.76:339.727

Бабошина О.М.

студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Постановка проблеми. Розвиток світового біржового ринку за останні роки свідчить про наявність глобалізаційних процесів, які постійно змінюють тенденції на ньому. Міжнародна глобалізація пов'язана з інтеграційними процесами, переплетінням економік різних країн світу, формуванням світових біржових ринків. За таких умов при посиленні конкуренції на міжнародних ринках капіталу відбувається постійна консолідація та трансформація біржового ринку у короткостроковій та довгостроковій перспективі, що набуває особливої актуальності при дослідженні даних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою досліджень біржового ринку в умовах глобалізаційних процесів займалися такі вчені, як: М. Даніель, А. Буренін, В. Еворс, М. Солодкий [1] та інші.

Постановка завдання. Метою даної статті є визначення ролі та місця бірж в умовах посилення світових глобалізаційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. За проведеними дослідженнями можна сказати, що сучасний світовий біржовий ринок перебуває у стані безперервної трансформації організаційної структури бірж, оновлюються технології біржової торгівлі, біржові інструменти, види базисних активів.

Серед основних здобутків ХХІ століття варто виокремити електронізацію усіх процесів біржової торгівлі, яка забезпечує учасників високоефективними засобами обчислювальної техніки та сучасними системами зв'язку, а також кліринговими розрахунками, що засновані на заліку вза-

ємних вимог і зобов'язань сторін і значно покращує умови торгівлі [2].

Поступове об'єднання малих та середніх товарних і фондових бірж сприяло поглибленню процесів консолідації, що забезпечує одночасну торгівлю як фінансовими, так і товарними інструментами.

Під впливом світової глобалізації виникло поняття «трансформація», яке уособлює безперервний процес перетворення системи, її елементів, зв'язків та відносин між ними і надає широкі можливості для учасників торгівлі. На міжнародних біржових ринках відбувається торгівля не лише фондовими індексами, акціями, а й металами, енергоресурсами та аграрною продукцією. Крім того, біржова консолідація забезпечує об'єднання бірж різних країн світу і навіть континентів у єдині біржові електронні торговельні майданчики, що забезпечує можливість здійснювати цілодобову торгівлю з будь-якого куточка світу. Такі трансформації сприяли підвищенню конкурентоспроможності світових бірж, а також зростанню прозорості та ліквідності біржових торгів.

Сучасними тенденціями розвитку біржової діяльності є зростання рівня капіталізації за рахунок збільшення обсягів торгів цінними паперами, збільшення видів цінних паперів, висока рентабельність операцій на фондовому ринку порівняно з іншими видами операційної діяльності.

На сучасному етапі розвитку світової біржової торгівлі цілком виражена географічна концентрація. Існує певна кількість провідних центрів, які забезпечують увесь світ товарними та фондовими

інструментами. Такими країнами є США, Великобританія та Японія. Вони відіграють велику роль у створенні партнерських відносин між країнами. Щодо американських бірж, їхнє значення значно зросло під час і після Другої світової війни, коли всюди, крім США, біржі були закриті. На той період на них припадало 90% операцій [3].

Оцінка світової біржової торгівлі вказує на динаміку зростання упродовж останніх років (рис. 1). Так у 2016 р. загальний обсяг на світових біржах зріс у 2,8 разів порівняно з 2004 р. і досяг максимального рівня – 25,22 млрд контрактів. Ланцюговий темп приросту у 2016 р. склав 2% [5].

Тому варто сказати, що без чіткої організації, застосування новітніх систем управління, найбільші біржі світу не мали б такого значного визнання. Адже саме вони мають велику кількість покупців, інвесторів, учасників торгів і, врешті-решт, мільярдні прибутки.

Ефективна консолідація біржового ринку акцій призведе до створення високоліквідного, надійного, прозорого та ефективно діючого біржового ринку акцій, який стане не тільки центром для дрібних спекулянтів, а й інструментом перерозподілу, накопичення і залучення капіталу та буде здатний підвищувати інвестиційну привабливість національної економіки серед вітчизняних й іноземних інвесторів [3].

Існує також потреба у запровадженні нових фінансових інструментів, а саме: слід впровадити нові деривативи, за допомогою яких інвестори зможуть страхувати свої ризики.

Покращити рівень ліквідності шляхом розвитку як інтернет-трейдингу, так і активної участі держави.

Слід активізувати діяльність, спрямовану на поглиблення інтеграції українського фондового ринку в світовий, так як потребує адаптації ринкова та біржова інфраструктура до загально світових стандартів [4].

Основним мотивом таких інтеграційних процесів є стрімке зростання конкуренції, яке у подальшому буде продовжуватися. У світі розпочався процес еволюції біржових майданчиків у бік консолідації ринків фінансових капіталів та товарних. Це звичайно активізує міжнародні інвестиційні потоки та спрощує роботу міжнародних та національних регуляторів біржових ринків [3].

На даний момент можна стверджувати, що біржова торгівля України потребує структурних удосконалень, суттєвої технологічної модернізації, адаптації до правових норм європейського законодавства та впровадження кращої практики функціонування аналогічних систем на світових ринках.

Тенденції розвитку світових фінансових та організованих товарних ринків свідчать про те, що біржі мають змогу управляти регульованими секторами цих ринків, що значно зміцнило їхні позиції. Це сталося завдяки процесу консолідації бірж, який підвищує конкурентоздатність новоутворених конгломератів і універсалізації їх діяльності.

Сьогодні біржі перейшли від вузької спеціалізації до багатопрофільної, об'єднуючи учасників, які прагнуть присутності на різних ринках водночас.

Проте, подальша трансформація українського біржового ринку багато в чому буде залежати від ситуації на світових біржових ринках. І тому для залучення іноземного інвестиційного капіталу на вітчизняному біржовому ринку необхідно здійснити ряд кроків [2].

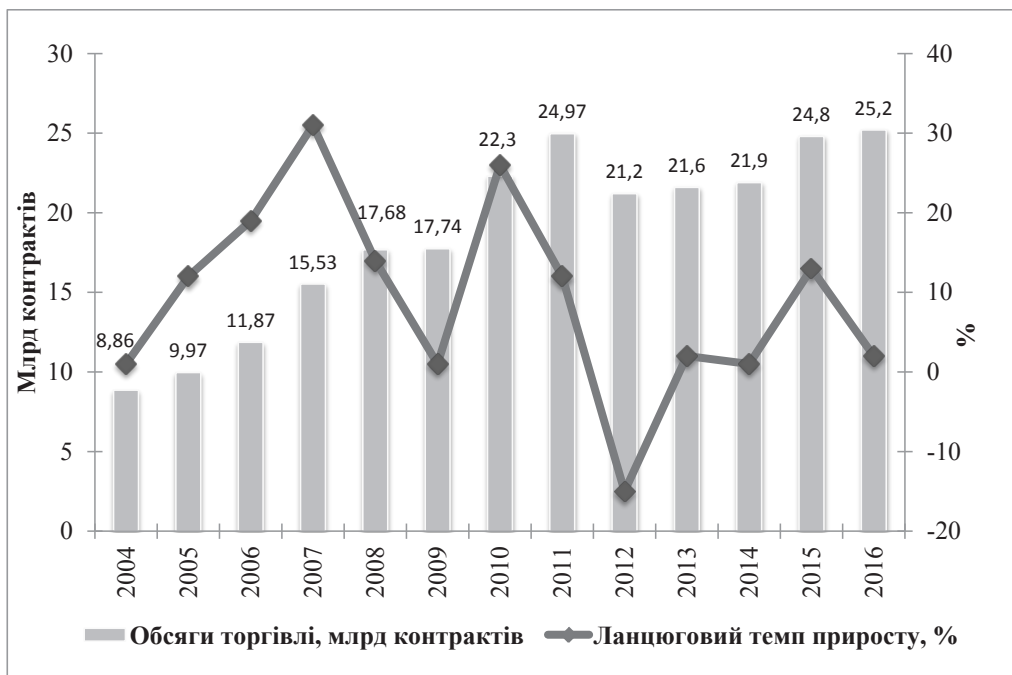

Рис. 1. Динаміка світової біржової торгівлі, млрд контрактів

Джерело: [5]

Перший – це виділити потребу у створенні єдиної потужної біржової системи та ліквідації значної кількості товарних бірж. Адже саме на них торги майже відсутні. Забезпечити укрупнення біржових центрів, що сприятиме підвищенню ліквідності ринку. У результаті відбудеться збільшення обсягів продажу, що значно зменшить розмір комісійних, а це, у свою чергу, посприє автоматичному стимулу для активізації торгівлі та переведення операцій на організований біржовий ринок.

По-друге, електронізувати торговельні майданчики фондових бірж, як місце для проведення первинного розміщення ліквідних цінних паперів. Це стане своєрідним поштовхом для залучення суттєвих інвестиційних ресурсів на довгостроковій основі. Вибір місця розміщення є дуже важливим, оскільки, як правило, залежить від кількості угод, що укладаються на даній біржі. Сьогодні великі вітчизняні підприємства для залучення фінансових коштів обирають торговельні майданчики інших країн. Тому перспективна співпраця українських та європейських торговельних майданчиків допоможе вітчизняним підприємствам більш ефективно залучати капітал на первинному ринку, що значно збільшить обсяги торгів та розширить коло інвесторів у вітчизняний бізнес.

Отже, для запобігання ризику втрати та якісного розвитку незалежного вітчизняного біржового ринку, розвитку біржової інфраструктури необхідно на законодавчому рівні діяти у напрямі подальшого зміцнення позицій організованого ринку як його кількісного, так і якісного зростання.

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що сучасні біржі відіграють важливу роль у функціонуванні ринкової економіки. Адже саме вони відображають реальний стан фінансових і товарних ринків не лише на рівні однієї країни, а й усього світу, а також забезпечують можливість хеджування ризиків, спекуляції та прогнозування цінових тенденцій. Значний вплив на розвиток світового біржового ринку нині має поширення застосування фінансових і товарних деривативів, що стає доступним завдяки електронізації та консолідації біржової торгівлі і для усіх вітчизняних учасників

фінансових та товарних ринків. Тому вкрай важливим є використання світової практики у розвитку вітчизняних бірж.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Солодкий М.О. Біржовий ринок: проблеми функціонування та тенденції інноваційного розвитку: монографія / М.О. Солодкий, Т.Ю. Андросович, В.О. Яворська. – К.: ЦП КОМПРИНТ, 2013. – 215 с.
2. Музиченко Г.Г. Формування та розвиток світового ринку цінних паперів в умовах економічної глобалізації: автореф. дис. на здобуття канд. екон. наук: «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Г.Г. Музиченко – 20 с.
3. Сучасний стан світового біржового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://studopedia.com.ua/1_126167_suchasniy-stan-svitovogo-birzhovogo-rinku.html.
4. ПФТС: фондова біржа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pfts.com.
5. Яворська В.О. Сучасні тенденції розвитку світового біржового ринку деривативів / В.О. Яворська // Економіка та суспільство. – 2017. – № 11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/7.pdf.

REFERENCES:

1. Solodkiy M.O. Exchange Market: Problems of Functioning and Trends in Innovation Development: Monograph / M.O. Solodkiy, T.Yu. Androsovich, V.O. Yavorskaya – K.: CPU COMPRINT, 2013. – 215 s.
2. Muzychenko G.G. Formation and development of the world securities market in the conditions of economic globalization: author's abstract. dis to earn a candidate econ sciences: «World Economy and International Economic Relations» / G.G. Muzychenko – 20 s.
3. The current state of the world stock market [Electronic resource] – Access mode: http://studopedia.com.ua/1_126167_suchasniy-stan-svitovogo-birzhovogo-rinku.html.
4. PFTS: stock exchange [Electronic resource]. – Access mode: www.pfts.com.
5. Yavorska V.O. Current trends in the development of the world stock market derivatives / V.O. Yavorska // Economy and Society. – 2017. – No. 11. – [Electronic resource]. – Access mode: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/7.pdf.

Baboshyna O.M.

Student of Faculty of Economics

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

ROLE AND PLACE OF EXCHANGE IN THE CONDITIONS OF IMPROVING GLOBAL GLOBALIZATION PROCESSES

The article deals with the role and place of exchanges in the context of strengthening global globalization processes. The main directions of development and transformational changes of the world stock market in the conditions of strengthening integration processes are given. The dynamics of indicators of the world stock trading is analysed. The emphasis is placed on the importance of exchanges in the modern market economy. The basic data of the domestic stock market are analysed.

The stock market in the world has long become the centre of a market economy. There is the accumulated experience of the stock exchanges that have undergone historical development from trade in available agricultural products to trading in futures and options for all types of goods and financial instruments. This contributed to the transformation of exchanges from one of the main channels of wholesale goods to the pricing centres and risk insurance.

During more than four hundred years of history, the stock exchanges experienced ups and downs. Becoming the centres of a market economy, exchanges introduced in the relationship of market participants new rules, new opportunities.

Today's stock exchange is an example of an efficient market where the interests of producers, consumers, financiers, speculators, banks, companies, and organizations are met on a daily basis.

At the present stage of development, the international stock exchange has a very pronounced geographical concentration. The advanced centres were and remain the USA, Great Britain, Japan. The role of American exchanges significantly increased during and after the Second World War, when exchanges were closed everywhere, except in the United States. At that time, they accounted for 90% of operations.

Almost all of the stock market turnover in the world commodity market, namely, 98%, is ensured through the operations of the exchanges of the three leading countries: 84% of this turnover falls on the US stock exchange, 8% – Great Britain, 6% – Japan, and 2% – on commodity exchanges of other countries. Consequently, these countries are the largest in terms of sales of commodities on the stock exchanges. They have achieved great success through the use of state-of-the-art technologies and the monitoring of the global process of globalization.

Despite some positive changes in the development of the domestic stock market, further integration of this segment of our country's economic system on the path to European integration processes requires the continuation of a comprehensive reform of the mechanism for the organization and regulation of the stock market, especially its components of the infrastructure – clearing and depository. Equally important is the formation of a stable economic and social growth, which will help to ensure the investment attractiveness of financial instruments of domestic stock exchanges. Reasonable state policy should be based on the creation of a competitive environment, the harmonization of regulation with European standards, the attraction of foreign capital.